

EĞİTİM ÜZERİNE

ÖĞretmen Kitapları Dizisi 4

Eğitim Üzerine

Ahmet Selim KERÇİN, Burhan Çağrı YILDIRIM, Cemil KIZILKAYA,
Enes AVCI, Mehmet DURMUŞ, Mustafa KEMAL, Özlem EVREN,
Salih SADOĞLU, Salih TAŞKULAK, Zeliha YILDIZ, Zeynep AYDIN

Kapak Tasarımı

Dr. Enes BAŞAK

Mizanpaj

Ömer RIZA

Editör

Esmâ Nur Aşş ÇELİK BAŞAK

1. Basım, Aralık 2022

ISBN

978-605-184-453-4

Yayınevi

SAGE Yayıncılık Rek.Mat.San.Tic.Ltd.Şti.

Kazım Karabekir Caddesi

Uđurlu İş Merkezi No: 97/24

İskitler – Ankara

Tel: 444 9 296

Sertifika No: 47603

Ankara/TÜRKİYE

Baskı

BİZİM DİJİTAL MATBAACILIK

SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

Serhat Mahallesi Uzayçađı Caddesi

1128.Sok. No:6 Ostim/ANKARA

Tel: 444 9 296

Matbaa Sertifika No: 41356

Ankara/TÜRKİYE

bilgi@bizimdijital.com

www.kitapbastir.com

www.bizimajans.com

Kitapta yer alan yazı ve şiirlerin sorumluluğu yazarına aittir. Kaynak gösterilmeden yazı ve şiirlerin paylaşılması yasaktır Her bir yazarımız elindeki kitapların tüm haklarına sahiptir. Tüm eserlerin telif hakkı yazarına aittir. Yayınevi, eserlerin telifini, yazarların yazılı izni olmadan sahiplenemez.

İÇİNDEKİLER

<i>Ahmet Selim KERÇİN</i>	5
<i>Burhan Çağrı YILDIRIM</i>	10
<i>Cemil KIZILKAYA</i>	15
<i>Enes AVCI</i>	23
<i>Mehmet DURMUŞ</i>	29
<i>Mustafa KEMAL</i>	34
<i>Özlem EVREN</i>	37
<i>Salih SADOĞLU</i>	45
<i>Salih TAŞKULAK</i>	51
<i>Zeliha YILDIZ</i>	56
<i>Zeynep AYDIN</i>	62

ÖN SÖZ

Bilimsel çalışmalar hayatın her alanında yaşam koşullarının iyileşmesine katkıda bulunan, insanlığı ileriye taşıyan faaliyetlerdir. Bu alanda atılan her adım, büyük veya küçük de olsa, bir yığının oluşturduğu etki misali, birikerek insanlığa katkı sunar.

İnsanlığın varoluşundan bugüne tüm önemli çalışmalar ve atılımlar eğitim sayesinde gerçekleştirilmiştir. Eğitimin yüksek kalitede ve herkese eşit bir şekilde sunulması bu sebeple büyük öneme haizdir. Bu bakımdan ulaşılan en yüksek düzeydeki eğitimi, ülkenin en kılcak damarları olan köylerine kadar ulaştırmak gerekir.

Bu sebeple, eğitim kalitesini arttırabilmek adına yapılmış bazı önemli çalışmaları “Eğitim Üzerine” isimli bu eserimizde sizler için hazırladık.

Eserimizin tüm öğrencilerimize, vatandaşlarımıza ve eğitim hayatımıza bir nebze de olsa katkısının olmasını diler, “Eğitim Üzerine” yapılacak tüm çalışmaları desteklediğimizi belirtmek isteriz.

Dr. Enes BAŞAK

Aralık 2022

PROJE ve OLİMPİYAT ÇALIŞMALARI SAYESİNDE GELİŞEN ÖĞRENME YETENEĞİ

Ahmet Selim KERÇİN

Mevcut ve yaygın öğretim sisteminde yöntem olarak düz anlatım (takrir) en çok kullanılan yöntem olarak göze çarpıyor. Her ne kadar problem çözme tekniği ya da tartışma tekniği yaygınlık anlamında daha geride gözükse de bazı eğitimcilerin güzel bir şekilde uygulayabildiği yöntemlerden.

Ancak genel itibarıyla kullanılan yöntemlerin kalabalık bir sınıf ortamında uygulanmasında sorunlar ortaya çıkabilir. Tartışma öğrencilerin söz alma konusunda çekingen davranması ya da düşüncelerini rahatça ifade edince alacakları tepkiden korkması nedeniyle bu öğrencilere daha az hitap eden bir yöntem olabilir. Tabii sınıf genelinde bir bilgi ve gözlem aktarımı kısmında yine de fayda düzeyi yüksektir.

Kişinin yetenekleri kadar eksiklikleri de bireyseldir. Her öğrencinin eşit bilgi düzeyinde olmadığı bir sınıf ortamında herkesin ilerlemesinin aynı şekilde olmayabileceği açıktır.

Kişilerin kendi eksikliklerini fark etmesi ve bunu gidermenin bir ihtiyaç olarak hissettirilmesi mümkün müdür?

Bu noktada öncelikle proje bazlı eğitimi ele alacağız. Proje oluşturma bir problem çözme yöntemi olarak ele alınır. Ancak bazen ortada mevcut bir problem olmasa da proje geliştirilebilir. Ulaşılabilir gözükken yeni bulgular ve sonuçlar bir proje yoluyla araştırılabilir.

Ülkemizde son yıllarda öğrenciler yoğun bir şekilde proje bazlı öğrenmeye teşvik edilse de bunun bir süreç olduğu kabul edilmelidir. Günümüzde hala görevde olan birçok öğretmen proje bazlı bir

eğitimden çok takdir yöntemi ile yetişmiştir. Bu yüzden eğitimcilerin tamamının bu öğrenme tekniğine adapte olabilmesi ve bunun sağlıklı bir şekilde baştan sona ilerletebilmesi mümkün olmayabilir. Tabii yine de bunu çok iyi bir şekilde yürütebilen eğitimciler vardır ve olacaktır.

Problem çözme yönteminde, konunun kazanımları çerçevesinde güncel yaşamla ilgili bir problemler belirlenir. Öğrencinin düşünmesini sağlayacak bu problemin sınıf ortamında çözülmesi hedeflenir. Bilimsel problem çözme basamaklarının kullanılması esastır. Bu yöntemde öğrenci aktiftir. Öğretmen ise yol gösterici, yardımcı ve cesaretlendiricidir.

Proje çalışmasının geniş bir sürece yayılması ise bir ders anlatım tekniğinden ziyade artık bir öğretim yöntemine dönüşür.

Öğrenci uzun süreli proje ödevini arkadaşlarıyla da gerçekleştirebilir. Bu durum gruba karşı sorumluluk hissini güçlendirebilir. Ancak gereğinde fazla kalabalık gruplarda sosyal tembellek durumları da yaşanabilir. Sosyal tembellek grup üyelerinin birtakım işleri grubun başka bir üyesinin çözebileceğini düşünerek gereken performansı gösterememesi durumudur. Bu durumda proje grupları karar ölçüde olmalıdır. Çoğu projede kişi sayısı 2 ya da 3 kişi olarak belirlenir.

Eğer proje süreci eğitimci tarafından doğru bir şekilde yönetilebilirse öğrencinin bireysel eksikliklerini fark etmesi, bu eksiklikleri planlama yaparak tamamlaması açısından çok üst düzey bir verim getirecektir.

Örnek olarak, öğrenciye verdiğiniz bir araştırma projesi için öğrencinin literatürde bu çalışmaya benzer çalışmaların İngilizce dilinde yazıldığını fark etmesi bu dilin öğrenilme gereğini ortaya çıkaracaktır. Eğer öğrenci proje bitirime konusunda yeterli azme sahip olursa bu dili öğrenmek artık bir hedef doğrultusunda ve ihtiyaca karşı gerçekleşecektir. Ders ortamında gerekliliği sadece hayat tecrübelerine dayandırılan bir durum ise bu ihtiyaca karşı öğrenme isteğinin yanında daha zayıf kalacaktır.

Eğitim-öğretim yılı içerisinde ders öğretmeni tarafından yönetilen proje süreçleri haricinde ülkemizde geniş çaplı gerçekleştirilen proje yarışmaları da bulunmaktadır. TÜBİTAK tarafından en kapsamlısı gerçekleştirilen organizasyonların benzerlerine farklı eğitim kurumları da son yıllarda ev sahipliği yapmaktadır.

4006 ve 2204 kodu altında gerçekleşen programlar lise ve ortaokul öğrencilerine inanılmaz deneyimler kazandırır. TÜBİTAK haricinde özel ya da devlet üniversitelerinin düzenlediği yarışmalar da bulunmaktadır. Bu yarışmalara katılan birçok öğrenci ise proje sürecini “Yaşadığım en faydalı kişisel gelişim süreci” olarak ifade etmektedir.

Bilimsel aşamalara daha fazla önemin verildiği, objektif değerlendirme süreçlerinin bu tür yarışmalarda daha etkin olduğu açıktır. Öğrenciler bu durum sayesinde de gerçekçi olmayı öğrenir. Yaptıklarının benzersiz olduğu düşüncesi ile hareket etmek yerine sürekli eleştirilmeye açık tarafları düşünerek çalışmasında kusurlara odaklanır. Öğrenciler değerlendirme süreci tamamlanan projelerinde bile geliştirmeye açık tarafları sorgulamaya devam ederler.

Bu bağlamda bir öğrenciye sınıf ortamında sunabileceğimizden çok daha fazlasını benimseterek öğretmek bu tür etkinliklerle mümkün olacaktır. Okulların gün içinde daha az ortak ders uygulayarak öğrencilerin geri kalan okul içi zamanlarını bireysel ihtiyaçlarını çözebilecekleri bir gelişim yuvasına dönüştürmesi en büyük temennimiz.

Öğrencilerin sınıf disiplini içerisinde 40 dakika içinde öğrenebildiklerinden çok daha fazlasını 10 dakikalık bir serbest proje çalışması esnasında öğrendikleri tecrübelerle de sabittir.

Bu sistemin olumlu yansımaları ve mevcut tüm sistemlerin en kuvvetli alternatifi olduğu söylenebilir. Bu sistemin gerekliliği ise değerli eğitimcilerin bu çalışmalardan elde edilen kazanımları yaygınlaştırması ile mümkün olacaktır.

Bilim olimpiyatları ile öğrenmeyi öğrenme mümkün mü?

Ülkemizde son yıllarda bilim olimpiyatlarının oldukça yaygınlaştığını gözlemliyoruz. Bu çalışmalara ilginin artması eğitim sistemi içerisinde verilen bilgilerle sınırlı kalmak istemeyen öğrenciler için oldukça önemli bir alan. Her geçen yıl katılımın üstel bir artış göstermesi aslında hiç şaşırtıcı değil. Giderek büyüyen bilgi havuzu insanların daha fazla öğrenme isteklerini de kabartıyor.

Birçok özel eğitim kuruluşu olimpiyat sınavı yaptığını iddia etse de bunun aslında bir reklam ve pazarlama stratejisi olduğu göze çarpıyor. Ülkemizde olimpiyat adıyla anılabilen organizasyonların sayısı ise bir elin beş parmağını geçmiyor. TÜBİTAK, Akdeniz Üniversitesi, URFODU, İSBO ve İstanbul Atatürk Fen Lisesi bu tür organizasyonları ile anılan nadide kurumlardan bazılarıdır.

TÜBİTAK tarafından gerçekleştirilen bilim olimpiyatları hali hazırda matematik, fizik, kimya, biyoloji, bilgisayar ve astronomi alanlarında yapılıyor. Tarih, felsefe ve benzeri alanlarda da olimpiyatın yapılması ise kurumun gündeminde bulunuyor.

Olimpiyat nedir?

Bilim olimpiyatı kavramı özünde az bilgi ile çok yorum yapabilme bilgiyi organize edebilme yeteneği olarak karşımıza çıkıyor. Sonuç odaklı yerine süreç odaklı bir çalışma gerektiren bilim olimpiyatlarında başarı sadece bir sonuç olarak karşımıza çıkıyor. Bilginin içselleştirilemediği ve sadece sınavda başarı amaçlı yapılan hazırlıkların bu kulvarda karşılığı genel itibarıyla hüsrana oluyor. Bu mantığı doğru algılayan öğrencileri ise hızlı ilerlenebilir bir süreç bekliyor.

Bilim olimpiyatı çalışmalarında birlikte iş yapma kültüründen çok bireyselliğin ön plana çıktığı söylenebilir. Yine de ekip halinde çalışma yapan öğrenciler de bulunmaktadır. Olimpiyat çalışmalarını daha çok bir alanda meraklı ve yetenekli öğrenciler tercih ediyor.

Olimpiyat alanlarının bazılarında akademik ders eğitimi gerekli iken bazıları bireysel çalışma ile yürütülebiliyor. Özellikle matematik ve fizik alanları bir ders ortamını gerekli kılıyor. Ancak bu alanlarda da bireysel çalışma temposu gerekliliğini koruyor.

Tüm alanlarda ise ortak bir sonuç hakim. Olimpiyat süreçlerinden geçmiş öğrenciler bilgileri sorgulayabiliyor, organize edebiliyor. Neden sonuç ilişkilerini kendi başlarına geliştirebiliyorlar. Çok kısa sürede bireysel öğrenme gerçekleştirebilen olimpiyat öğrencileri için merkezi sınavlar herhangi bir stres yükü taşımaktan uzak gözüküyor.

Sonuç olarak, hem proje hem bilim olimpiyatları ülkemizdeki iddialı bireyselleşmiş öğrenim yöntemlerinin başında geliyor.